

VAN
JONGENS
AF AAN

In maart 2018 spreken we elkaar voor het eerst. Ronnie Flex ploft die middag neer op de bank van zijn woonkamer in Capelle. Hij is onlangs vanuit Rotterdam terugverhuisd naar zijn geboorteplaats. Er staan verhuisdozen in de woonkamer die nog uitgepakt moeten worden. Zo ziet het hele huis eruit: alsof iemand de sleutel heeft ontvangen, maar er nog niet woont. Niet echt.

Naast hem op de bank liggen een paar controllers. In een papierbak bij de televisie liggen exemplaren van *History Magazine*, uitgegeven door National Geographic. Het is iets na drieën. Ronnie is net uit bed. Er was nog 'bezoek', zegt hij grinnikend, maar dat is nu weg. Hij steekt een sigaret op, zoals hij de twee uren hierna vaak zal doen. Het is vandaag vrijdag. Morgen zal hij opnieuw voor een uitverkocht Paradiso optreden, net als drie weken geleden. Het zal de laatste show rond zijn album *Rémi* worden, voor de opvolger *NORI* verschijnt.

Een uitverkocht Paradiso. Ben jij daar nog gespannen voor?

'Nee, nu nog niet. Dat begint morgen pas, een halfuurtje van tevoren. En ik stond er laatst ook al, dus ik denk dat het nu wel meevalt. Ik voel vooral spanning als ik het gevoel heb dat ik iets moet bewijzen. Ik bijt op mijn nagels. De laatste jaren is het wat minder, maar als ik een groot optreden heb of iets moet doen op radio of televisie, zijn mijn nagels heel kort.

Als ik het podium op kom, gilt het publiek vaak zo hard dat ik mezelf niet hoor. Daardoor denk ik vaak de eerste nummers: bij de repetitie ging het beter. Maar na een nummer of drie gaat dat weer over, en de zenuwen ook.'

Vorig jaar stond je met je Deuxperience Band op de zomerfestivals. Daar stond je in het daglicht voor heel jonge fans, voor gezinnen, voor gasten die wel bleven kijken, maar het niet stoer vonden om te laten merken dat ze het eigenlijk wel naar hun zin hadden. Heb je geleerd daarmee om te gaan?

'Ik probeer er altijd een beetje een carnavalesvibe in te gooien. Een Rotterdams Zomercarnavalesvibe bedoel ik dan, niet het Brabantse carnaval. Ik probeer op zo'n festival voor elk wat wils te brengen, en met die band gaat me dat veel beter af dan zonder. Met een dj zijn de mogelijkheden om te improviseren natuurlijk veel beperkter.'

Ben je dan nog te boeken in clubs met een dj?

‘Dat doe ik veel minder dan vroeger. Dat is gewoon mijn werk, weet je. Je kunt niet overal met de hele band staan, en je moet toch geld verdienen. Maar vroeger, man, toen deed ik weleens twee, soms drie shows op een avond, in het weekend. Van Friesland ’s nachts door naar Limburg voor de volgende. Sinds ik dat soort dingen niet meer doe gaat het veel beter met mijn carrière, en heb ik ook veel meer tijd om muziek te schrijven. En zolang ik muziek maak en muziek uitbreng, blijft het balletje rollen. Vergeleken met de meeste van mijn collega’s breng ik veel nieuwe muziek uit. Als ik tijd heb, maak ik tegenwoordig muziek. Vroeger zat ik heel vaak te gamen. Maar sinds ik ben gestopt met blowen, heb ik daar veel minder zin in.’

Hangen die twee met elkaar samen, ja?

‘Voor mij wel: ze waren allebei een manier om uit mijn drukke leven te stappen. Mezelf even overgeven aan de PlayStation. Of éven: soms gamede ik twee dagen achter elkaar. Nooit tegen anderen, puur voor mezelf. Ik ben totaal niet competitief met gamen, ik wil gewoon twee dagen op een paard zitten en daarin opgaan. Dat doe ik nu niet meer. Nu ga ik, als ik even niks te doen heb, meteen de studio in. Gisteren nog. Ik heb er uren gezeten. Er is niks uit gekomen waar ik iets mee ga doen. Maar dan was het gewoon een leuke vrijetijdsbesteding, dat is ook prima. Of leuk voor mijn vrienden. Die laat ik ook vaak iets horen.’

Komt het weleens voor dat jij het zelf helemaal niet zo goed vindt, en zij wel?

‘Ja, man. Die single met Maan bijvoorbeeld. Ik had eigenlijk alleen dat refrein, dat ene zinnetje: “Blijf bij mij, ga niet weg. Jij bent de enige die ik heb.” Dat kleine stukje had ik opgenomen, best aangeschoten, laat in de avond. Maar ik zag dat het de mensen die ik het liet horen echt bewoog, en toen begon ik er zelf ook in te geloven. Mijn vrienden en directe omgeving hebben best een grote invloed op me.’

En de tegenovergestelde situatie, hoe ga je daarmee om?

‘Dat is een goeie vraag. Daar heb ik het wel moeilijk mee. Aan het eind van de dag geloof ik wel in het volgen van mijn eigen gevoel, en zou ik een nummer toch uitbrengen als het tot dan toe niemand beweegt, maar ik vind dat wel een stuk lastiger.’

Mogen je vrienden eerlijk zijn?

‘Ik heb het gevoel dat geen van mijn vrienden het zegt als ze het niks vinden wat ik ze laat horen, maar ik ken ze, dus ik zie het aan ze. En ik heb nog een tactiek, die ik heb afgekeken van artiesten in Amerika: ik post heel vaak een *snippet* op Instagram. Uit de reacties kan ik dan al opmaken wat er gaat gebeuren met dat nummer. Soms zijn het er meer dan tweeduizend, dan weet ik al dat veel mensen dit nummer willen horen. De nummers waar dat het geval was zijn platina gegaan, dus ik kan het op die manier goed voorspellen, haha!’

Maar als mensen érgens botweg eerlijk zijn, is het wel op social media.

Léés je al die duizenden reacties dan ook?

‘Ik heb er weleens ’s nachts dronken iets op gezet, en het ’s ochtends ook weer weggegooid toen ik de reacties las. Al had ik het zelf zonder die reacties ook wel kunnen weten, denk ik, als ik het gewoon eerst fris en fruitig had teruggeluisterd.’

Je vertelt het lachend. Er bestaan ook artiesten die er bijna aan onderdoor gaan als de buitenwereld hun creativiteit vertrapt.

‘Ik denk dat dat artiesten zijn die niet zoveel maken. Die jaren aan een nummer hebben gewerkt. Dan snap ik het wel. Op mijn vorige plaat *Rémi* staan allemaal nummers waar ik wel twintig weken aan heb gewerkt. Ik kon toen nog niet goed loslaten, dat heb ik inmiddels wel geleerd. Gewoon je eerste gevoel volgen; als het tof is, is het tof. Meteen opnemen dan, en ook snel uitbrengen.’

Er was een tijd, niet eens heel lang geleden, dat artiesten twee jaar aan hun album werkten, en als dat dan af was, ging een plugger van de platenmaatschappij met de eerste single van dat album naar de radiozenders. Draaiden die het, dan was de single een hit en het album vaak ook. Draaiden die het niet, dan flopten beide meestal. Jij kunt totaal anders werken. Jij wordt verhoudingsgewijs ook niet veel gedraaid op de radio, maar jij lijkt de radio helemaal niet nodig te hebben.

‘Ik denk dat ik ben opgegroeid precies in de tijd waarin de industrie heel erg is veranderd. Ik tekende mijn platencontract in 2011. Aan mijn eerste album heb ik een jaar of vijf gewerkt. Ik herinner me dat de eerste verkoopcijfers na een maand binnenkwamen – een paar duizend en geen enkele airplay – en dat ik dacht: heb ik hier nou al die jaren aan

gewerkt, heb ik hier mijn allerbeste teksten in gestopt? Ik had niet gedacht dat het ooit zo groot zou worden. Ik denk weleens dat ik een soort martelaar ben voor een volgende generatie, haha. Inmiddels worden op televisie steeds meer hiphopartiesten uitgenodigd in programma's, omdat televisiemakers ook wel zien dat YouTube en vloggers de televisie van jongeren zijn. Sommige vloggers pakken meer kijkers dan menig televisieprogramma. Langzamerhand draait het om; hebben televisie en radio ons meer nodig dan andersom. Nederlandse hiphop is ook allang niet meer alleen van de jeugd: er is inmiddels een generatie mee opgegroeid. Het is ook allang niet meer alleen "Yo yo yo", zoals sommige programmamakers nog steeds denken. Jongens die nú doorbreken, hebben die tijd van de oude industrie helemaal niet meer meegemaakt, die zijn niet meer bezig met een platendeal en radio. Die denken: als ik mijn streams heb en mijn optredens, zit ik goed.'

Jij bent op social media vooral van Instagram.

'Ik ben alweer oude garde: ik ben van de generatie van MSN en de BlackBerry Ping. Ik post wel veel foto's op Instagram, maar ik zie jongens van een jaar of vier jonger die echt iedere maaltijd filmen voor hun vlog. Ik post een paar foto's, soms een verhaal, en ik twitter veel, maar ik film mezelf niet de hele dag. Het klinkt raar, maar ik ben daar al net iets te oud voor. Ik kan me gewoon niet voorstellen dat ik bij ieder moment in mijn leven mijn telefoon uit mijn zak haal. Ik zit echt best vaak in restaurants waar de mooiste borden met het mooiste eten worden voorgezet, maar ik begin gewoon meteen met eten.'

Kun je zelf koken?

'Nee.'

Wat is je beste gerecht?

'Een ei.'

Schets je muzikale opvoeding eens.

'Ik heb altijd veel naar Kanye West geluisterd, en naar Drake. Sowieso veel naar hiphop. Drake vind ik zonder discussie de beste artiest in de hiphop nu. Mijn moeder luisterde veel naar soul, naar Motown, naar nineties-R&B. Ik ben van Surinaamse afkomst, dus veel zwarte muziek: ook reggae, elk jaar naar North Sea Jazz. Mijn vader luisterde ook veel

naar hiphop, maar dan uit de nineties: Biggie Smalls, Wu-Tang Clan, Mobb Deep. En hij maakte zelf ook beats. Ik ging weleens langs in zijn studio, dan mocht ik ook beats maken. Het programma waar ik nu mee werk, Logic Pro, heb ik van mijn vader geleerd. Zoals ik bij het maken van beats ook weer wat heb aan de momenten dat ik achter mijn moeders piano kroop. En mijn stiefvader luisterde echt naar alles: van techno naar DJ ROOG. Ik heb alle muziek meegekregen in mijn leven. Ik zie collega's die niet zo snel uit een bepaald hokje durven te stappen, maar daar heb ik nooit last van gehad. Alles wat ik ooit heb gehoord, heb ik ook geprobeerd zelf te maken. Toen ik een jaar of veertien was, keek ik heel erg op tegen Hef. Die was een jaar of zes ouder dan ik, en die had écht optredens. Ik zag zijn clips op internet, en in de stad zag ik hem lopen met een Gucci-riem om. Hij deed zijn ding, en kon ervan leven, en hij kwam ook gewoon uit Rotterdam.'

Wat was in jouw ogen het alternatief voor muziek?

'Van jongens af aan heb ik oogkleppen op gehad, geen seconde in mijn leven heb ik gedacht over een andere baan dan dit. Ik zat op een best wel gettoachtige school in Rotterdam-Zuid, ik had het profiel Zorg en Welzijn gekozen en stond vooral baby's te wassen samen met de meisjes in mijn klas. Geen idee wat je later allemaal kon worden. Bakker of zo? Als ik er al een beeld bij had anders dan muziek, dacht ik aan de zorg. Maar het is ook niet zo dat ik daar nu actief achteraan zat. Ik had wel wat bijbaantjes: vakkenvullen bij Albert Heijn, en op straat werven voor de Nederlandse Hartstichting. Mensen overhalen om te tekenen als donateur. Ik voelde me soms best wel schuldig als ik mensen echt had overgehaald. Ik was een beetje een gladdie jongen; ik schreef vooral chickies in, dat was mijn strategie – haha!'

Was geld voor jou belangrijk? Wilde jij ook die Gucci-riem?

'Daar heb ik het weleens met vrienden over nu. Toen ik de eerste keer driehonderd euro verdiende, ging ik naar de H&M of Zara. Ik koos altijd voor kwantiteit. Zo veel mogelijk t-shirts en jassen. Ik zie nu weleens kids die de eerste driehonderd euro meteen uitgeven aan één jas voor status. Sterker nog, ik zie weleens kids van veertien met een jas van zevenhonderd euro. In mijn stoutste dromen zou mijn moeder zo'n jas nog niet voor me hebben gekocht. Toen mijn eerste single met Mr. Polska en Yellow Claw in 2012 vijf miljoen views had, kon ik nog steeds niet vermoeden dat ik

dat soort dingen ooit zou kunnen kopen. Ik was al blij als ik mijn huur van driehonderd euro kon betalen en daarnaast wat geld had voor kleding. Ik gaf workshops op scholen om het allemaal rond te krijgen. Pas toen “Drank & Drugs” uitkwam in 2015, en hiphop echt groot werd, en ik opeens meer geld had dan ik ooit in mijn leven had gezien, heb ik wel even een jaar gehad waarin ik iedere dag merkkleding kocht. Omdat het opeens kón. Dat is echt een fase geweest, daar ben ik alweer uit. Een beetje een domme fase ook, vind ik nu. Ik heb inmiddels geleerd dat mensen me niet minder respecteren als ik gewoon een wit shirt en een blauwe spijkerbroek aan heb met Nike Air Max van honderd euro.’

Je bent gestopt met blowen, heb je zelf bekendgemaakt via je social media. Je blowde al heel lang heel veel. Je hele leven als artiest. Nu ben je sinds kort een niet-blowende artiest. Wat is het grootste verschil, wat jou betreft?

‘Ik heb nu een baantje bij RTL 4, als jurylid bij *It Takes 2*. Dat had nooit gekund toen ik nog blowde. Ik onthou nu alles, ik ben veel socialer, kan veel beter uit mijn woorden komen. Ik ben uit mijn eigen kooi. Ik blowde vanaf mijn zeventiende, maar niet vanaf het begin zo frequent als op het eind. Het werd pas de laatste drie jaar een probleem, waarbij ik me eigenlijk niet meer echt bewust was van wat ik meemaakte.’

Vond je het op het eind nog steeds lekker?

‘Heel lekker. Ik heb nu drie maanden niet geblowd, ik rook alleen sigaretten, wat ik nodig heb om niet te blowen. Ik vind blowen nog steeds lekker, echt alles eraan. Dat was precies het probleem. Ik zat hele dagen thuis te gamen, gooide een beetje met de pet naar alles; als ik iemand moest bellen om bijvoorbeeld een clip op te nemen kon ik dat gerust twee weken uitstellen. Ik vind het jammer, want ik vind blowen écht heel chill, maar het is echt niet goed voor me. Ik wist ook dat ik er in één keer mee moest stoppen met hulp van anderen, en ook echt helemaal. Eerlijk gezegd geloofde ik niet honderd procent erin dat het me zou lukken. Maar ik denk dat de enorme *peer pressure* die ontstond nadat ik het op social media zette ook wel heeft geholpen. Jezelf teleurstellen is erg, maar ik zou nu ook veel andere mensen teleurstellen, die me twintigduizend berichten hebben gestuurd. Twintigduizend! Mensen met verhalen over de ellende die ze hebben meegemaakt, tot en met misbruik, tot mensen die me veel succes wensten. Ik dacht: ik kan hierna niet in het nieuws komen met het bericht dat ik weer blow. Dat heeft de druk wel extra verhoogd.’

Toen 'Drank & Drugs' van jou en Lil' Kleine een hit werd, ontstond er een enorme maatschappelijke discussie over de tekst van dat nummer. En over de gevaren van drank en van drugs. Kijk je daar nu anders op terug?

'Niet al te veel, maar het is natuurlijk een bijzondere wending. Ik blijf het een tof nummer vinden. Mijn muziek gaat over mijn eigen leven, dus ik maak nu geen nummers meer over drugs. Al blijven drugs een belangrijk onderwerp in hiphop, zoals ook in reggae en in soul.'

Is aandacht ook verslavend gebleken?

'Jazeker. Van niet meer in de rij staan voor de club tot bij de bank: dat zijn allemaal extraatjes. En ja, ik heb soms te lang met niemand contact gehad. Dan zet ik gewoon een foto op Instagram van mezelf op de bank, en een uur later kan ik dan door mijn DM's struinen. Dat is wel iets om over na te denken, misschien, omdat het ook een vorm van verslaving is. Maar ja, ik leef in het nu. En ik hou van aandacht, al ben ik van mezelf best wel timide en ook niet heel erg sociaal. Ik vind het ook moeilijk om mensen los te laten als ik om ze geef. Al is dat na mijn lange relatie iets minder geworden. Van alle mensen in mijn leven is mijn ex eigenlijk nog steeds de enige waar ik honderd procent zeker op kan bouwen. Ik kan niet ontkennen dat veel vriendschappen die ik tegenwoordig heb oppervlakkiger zijn geworden, ook omdat ik niet van iedereen meer de precieze motieven ken voor die vriendschap. Maar in zekere zin vind ik die motieven ook gewoon minder belangrijk geworden. Dit is nou eenmaal mijn leven nu, en dat hoort erbij.'

Ben je een drinker?

'Ik moet eerlijk zeggen dat ik vaker het uitgaansleven opzoek sinds ik ben gestopt met blowen, en dus ook meer drink. Cognac, altijd cognac. Het zou iets minder kunnen, maar het is zeker niet problematisch. Ik ben ook geen cognackenner of zo. Ik vind het niet eens echt lekker, het helpt me gewoon om wat lossier te worden en uit mijn schulp te komen.'

Je hebt weleens zeer snedig gereageerd op negatieve reacties op social media. Te leuk om te laten?

'Eigenlijk wel. Andere mensen vinden het onprofessioneel, maar ik vind het lekker. Ik reageer graag op haters. Er zijn mensen die daartegen inbrengen dat ik juist zoveel toffe reacties krijg, en dat die mensen mijn

aandacht veel meer verdienen. Dat is natuurlijk waar. Maar soms is een inkoppertje gewoon te mooi om te laten liggen.’

Je refereert in je interviews geregeld aan vaderschap, met zinnen over wat jouw kinderen later al dan niet zouden doen of mogen.

‘Ik zou later wel echt graag kinderen willen, ja. Dat is eigenlijk het enige waarvan ik me kan voorstellen dat ik het belangrijker ga vinden dan mijn hele carrière. Het lijkt me echt top. Ik kan het ook altijd wel goed vinden met kinderen. Het is misschien een rare vergelijking, maar als ik met kinderen praat heb ik hetzelfde als wanneer ik game: ik kan met mijn gedachten even helemaal weg zijn bij mezelf, het gaat er dan om hoe het kind iets zegt, je moet mee in een ander universum. Ik vind dat rustgevend. Streng zijn, dat lijkt me best wel lastig. Ik denk dat ik een coole vader zou willen zijn. Ook omdat ik zo goed op kan gaan in de wereld van kids, omdat ik dat zo chill vind. Misschien wel té chill?’

Er was, toen je hem liet zetten, nogal wat te doen over je tattoo van Anne Frank. Veel meer dan over die van Pokémon.

‘Ik zal niet zeggen dat ik er spijt van heb, maar ik denk weleens: dat had ik misschien niet per se hoeven doen – haha! Aan de andere kant: ik ben nu al een paar keer in het buitenland aangesproken op die tattoo, en dan echt door serieuze Pokémonfans, die leven voor Pokémon en aan internationale toernooien meedoen. Die tattoo heeft een paar keer serieuze props en respect opgeleverd. Ik heb al mijn tattoos gezet rond mijn eenentwintigste, tweeëntwintigste. Het was een fase. Ook al. Die van Anne Frank, daar ben ik wel echt trots op. Ik ben, wacht...’ – Ronnie staat op, haalt een stapel *History Magazines* uit de papierbak en legt ze naast zich op de bank – ‘het bewijs: ik ben echt een geschiedenisnerd. En Anne Frank is een krachtige persoon uit de Nederlandse geschiedenis. En voor alle wijsneuzen die me er op Twitter op hebben gewezen dat ze in Duitsland is geboren: allemaal leuk en aardig, maar ze sprak Nederlands en kwam uit Amsterdam. Ze is de bekendste Nederlandse persoon ter wereld, denk ik – als ze tenminste inmiddels niet is ingehaald door Martin Garrix. Ik ben wel blij dat die tattoo op mijn arm staat: in eerste instantie dacht ik aan mijn nek.’

Denk je dat je huidige carrière ook zo’n fase kan blijken te zijn?

‘Dat hoop ik niet. Ik wil graag een Gordoncarrière hebben: een heel

langlopende en consistente, met ook werk op televisie naast de muziek. Wat Gordon samen met Re-Play heeft gedaan, zie ik als een voorbode van wat ik nu doe. Daarna hebben we nog wat gedoe gehad, nadat hij me had gepest met mijn tattoo en mijn kleding afzeikte toen ik tot Best Geklede Man [*Esquire*] werd verkozen. Ik was toen *pissed off*. Dat vind ik nu wel grappig: hoe kun je nu *pissed off* zijn over iets wat Gordon zegt? Dit is gewoon wat hij doet: zeggen wat hij denkt, en iedereen in de zeik nemen, inclusief zichzelf. Maar wat hij doet, wil ik ook: altijd muziek blijven maken. Zelf, en met anderen. Ik kan echt met iedereen muziek maken, daarom heb ik ook zoveel singles met anderen samen. Als iemand anders meedoet en kan shinen, kom ik zelf nog beter tot mijn recht. Ik zou zelfs met mijn buurman nog muziek kunnen maken. Dat wil ik blijven doen. En *BN'er* zijn, voor altijd.'

VOORDAT
IK
VERGEET

(MAASSLUIS, 8 MEI 2020)

Van alle studio's in het studiocomplex van de Temazo Music Group is er een waar geen rookverbod geldt: studio 1. Dus in studio 1 zal Ronnie Flex vandaag werken aan zijn nieuwe album, voor de zoveelste dag. In de hal van de studio hangen onderscheidingen voor het aantal streams van nummers die hier zijn opgenomen. Er staan duizelingwekkende getallen op. Tweeënhalf miljard bijvoorbeeld, het aantal streams van vorig jaar.

‘Als je hier ’s nachts om vier uur even binnen zit, ben je zelf stoned,’ zegt Temazo Music Group-directeur Peter Gelderblom, als hij de deur van studio 1 opent. ‘Maar creativiteit moet stromen, en dat moet ik niet belemmeren. Zelf rook en drink ik niet eens.’

Geen verbod op roken is iets heel anders dan de afwezigheid van regels, voegt Peter toe. Roken mag, blowen mag, harddrugs mogen absoluut niet. ‘Dan is het einde oefening, want dan komt de burgemeester hier een slot op de deur zetten.’

Peter, die zelf ooit een hit scoorde met het nummer ‘Waiting 4’ (gebouwd rond een sample van ‘By the Way’ van de Red Hot Chili Peppers), heeft zelf veel ervaring als dj, en is trots op zijn studiocomplex. ‘Er is niemand in de urban scene die ook maar iets voorstelt die deze studio niet kent of hier nooit is geweest. Terwijl er echt wel luxere studio's zijn.’

Ronnie heeft een zwart shirt aan, met in zilveren letters BILLIONAIRE BOYS CLUB erop, en hij is vandaag moe. Hij is immers inmiddels de vader die hij al jaren geleden wilde worden. ‘Gisteren had ik Nori, de nacht ervoor heb ik weinig geslapen.’

Wat ook niet helpt: in studio 1 is het bloedheet.

Brian zit achter de knoppen, en vandaag werken ze aan een samenwerking met zangeres Esmée Denters. Die had een paar jaar geleden wereldfaam, en nu niet meer. Ronnie komt daar vandaag geregeld op terug; die vergankelijkheid van haar roem lijkt hem bezig te houden. ‘Toen ik opgroeide was zij beroemd, man. Justin Timberlake had haar ontdekt op YouTube, ze zat bij *The Voice UK*. En nu werkt ze gewoon weer in een koffietentje.’

Ze heeft haar bijdrage aan het nummer zelf opgenomen. Brian is kritisch over de geluidskwaliteit van de opname: ‘Die microfoon is te *cheap*, dat blijf je horen in het laag. In Nederland zijn we in de urban nooit zo

kritisch op de mix, maar zo'n track moet gewoon goed klinken. Ze heeft alles met *automation* gemaakt.'

Ronnie: 'Wat is dat?'

Brian: 'Volume met de hand, zeg maar.'

Brian wijst naar een lijst met effecten links op zijn scherm. 'Hier heb ik het allemaal al doorheen gehaald.'

Ronnie is het er wel mee eens, maar is toch vooral enthousiast over haar bijdrage. 'Hé, ze heeft het wel nog steeds: ze heeft die tekst zelf gemaakt en ingezongen.'

'Ik snap eigenlijk niet dat ze in Nederland niet is doorgedaan. Een clip met Justin Timberlake, Justin Bieber die nog auditie bij haar heeft gedaan, een Amerikaans platencontract: dat zijn toch genoeg credits om in Nederland mee door te gaan, minstens bij de *Beste Zangers* of zo.' Ronnie haalt zijn schouders op. 'Maar ja. Het leven gaat zoals het gaat.'

Brian loopt even de studio uit, Ronnie repeteert de tekst. '*Voordat ik vergeet / Wat jij met me deed / Denk ik terug aan die nacht dat je voor het eerst bij me bleef.*'

Brian komt terug, met een groot voorraadopak van een drankje dat de jaren tachtig van de vorige eeuw onmiddellijk de studio binnenbrengt: Capri-Sun.

Hij zet het nummer weer op. Ronnie steekt een joint op en danst mee. Hij zegt: 'Voor deze is het wel écht jammer dat de festivals er deze zomer niet zijn.'

Brian: 'Komt Mano nog?'

Ronnie: 'Mano neemt niet op, man.'

Dan maar een borrel. 'Mijn eerste in anderhalve maand,' zegt Ronnie. Hij schenkt een glas Hennessy-cognac in. *VERY SPECIAL* meldt het etiket. Vandaag klopt dat zeker: Ronnie mixt de cognac met Capri-Sun, en neemt een slok.

Is dat lekker?

'Nee, man!'

Hij besluit een andere combinatie te proberen. Ronnie schenkt de cognac in een glas, en Fanta in een ander glas. Vervolgens neemt hij

een slok uit het eerste glas, daarna meteen een slok uit het andere, en de mix slikt hij door.

Brian heeft een vraag: 'Wie heeft dit ooit bedacht?'

Het lijkt een retorische vraag, maar dat is het niet. Ronnie antwoordt: 'Polska, volgens mij. Van zo'n groot glas zit ik heel snel vol. Daarom drink ik ook nooit bier. Daar ben ik te klein voor, dat past er niet in.'

Brian: 'Wat gebeurt er dan?'

Ronnie: 'Dan moet ik kotsen.'

Brian: 'Dan doe je het maar gewoon zo, ja.'

Ze gaan verder met het nummer. Ronnie zingt het fonetisch in, met geïmproviseerde teksten. '*Als mijn buurmeisje dit wist / Was ze nu rijk.*' Hij schiet er zelf van in de lach. 'Ik doe eerst een beetje de melodie, en daarna de tekst, maar voor die tekst moet ik wel precís de melodie hebben. Dat is vaak lastig, omdat ik korte teksten inzing, en in het Nederlands dan vaak meer woorden nodig heb, met die rare woorden van ons. Vaak denk ik: in het Engels zou het nu makkelijker zijn.' Ze luisteren samen wat muziek, ter ontspanning, en ter inspiratie. Lionel Richie galmt door studio 1, en hij kondigt aan hoelang Brian en Ronnie hier nog zullen zitten: *all night long*.

**BLIJF
BIJ MIJ,
GA NIET
WEG**

(AMSTERDAM, 21 AUGUSTUS 2020)

Recht tegenover een kringloopwinkel en schuin tegenover een moskee ligt aan de Isolatorweg in Amsterdam een wat onbestemd pand dat eenmaal binnen een grote vierkante repetitieruimte blijkt te zijn, met muren die net als de vloer van geperst hout zijn gemaakt.

Aan de zijkant zit een jongen achter een laptop, en een andere jongen achter een groot geluidspaneel. Op de bank zitten twee jonge vrouwen. Eén blond, met een korte broek aan, gympen en een baseballshirt. Naast haar een andere vrouw, met zwarte vlechtjes. Ze herhalen een tekst, steeds opnieuw, als een mantra. *'Blijf bij mij / Ga niet weg.'*

Daarnaast zit de toetsenist, een grote gast met zwarte vlechten, een zwarte trainingsbroek en een ontbloot bovenlijf. De drummer naast hem is veel kleiner, heeft korte haren, draagt een spijkerbroek vol scheuren en een zwart shirt van Puma. Hij is heel geconcentreerd.

De toetsenist, zoveel is meteen duidelijk, is de bandleider. Mano. Wanneer de drummer een tamboerijn pakt, zegt Mano: 'Op zich nice, maar de tamboerijn is luid in vergelijking met de rest.' Als de drummer verder speelt zonder tamboerijn, zegt hij: 'De *snare* moet misschien wat hoger, want nu spelen we allemaal lage frequenties, het wordt een beetje zompig.' Tegen de gitarist zegt hij: 'Iets kleiner spelen, iets meer nice.' Die gitarist, met halflang haar, draagt een korte broek met het tot cult verworpen *no budget*-merk Zeeman erop, en witte sokken. Zijn sneakers staan iets verderop, bij de tafel met daarop hummus, nootjes en plantaardige melk, naast de witte koelkast vol flesjes water.

Iets na halfvijf, een halfuur na de afgesproken start van de repetitie, komt Ronnie binnen, samen met zijn chauffeur Flavio. Hij valt midden in het opnemen van de bestelling bij Burger King, en krijgt meteen de vraag: 'Jij ook nog iets?'
'Ja man, iets van *twister fries*, en een grote milkshake.'

Ronnie draagt een donkerblauwe korte broek, een donkerblauw shirt met groot PUMA erop, witte sokken en slippers, en een bruin tasje. Om zijn nek de ketting met levensgroot de naam Nori. De band zet meteen in, en Ronnie reageert al na een paar seconden enthousiast. 'Nice! Nice!' Hij krijgt een microfoon aangereikt en valt

meteen in het nummer, terwijl hij ondertussen rondloopt. Als het is afgelopen zegt Mano: ‘Dit was de laatste, we hebben alle tunes al gecheckt.’

Ronnie zegt opnieuw: ‘Nice.’

In de pauze gaat hij buiten blowen.

Zangeres Luna heeft wiet bij zich. ‘*Homegrown*.’ Ze was eigenlijk gestopt, maar dat is nu veranderd in ‘af en aan’. Mano zegt: ‘Deze band was eerst een *hippie circle*, maar nu is bijna iedereen gestopt.’

Ronnie komt terug naar binnen en kijkt vol bewondering naar het zakje van Luna. ‘Dat is wel echt next level.’

Ze luisteren samen de opnamen terug van de repetities, onderbroken door Flavio, die om vijf uur binnenkomt met de zak van Burger King. Meteen gaat het gesprek over eten. Ramon, de gitarist van de band, at gisteren een kipmaaltijd, maar dan niet met kip, maar met jackfruit. Ongelooflijk lekker. Hij vertelt over de vrouw die het gemaakt had. ‘Ze is Japans, maar dan van Jamaica. Dus haar kinderen zijn Japans, maar dan *black*.’

Drummer Stefan: ‘*Blasian*, zeg maar.’

Ronnie eet zijn twister fries en vertelt ondertussen dat hij Stefan ook een unieke combinatie vindt, door de manier waarop hij drums en percussie mixt. ‘Hier kun je de *Slagwerkkrant* mee halen, serieus. Half mens, half cyborg.’

Om halfzes gaat Ronnie achter het keyboard zitten, en oefent hij het idee voor het begin van de theatershow. Dat idee is dat hij tot twee keer toe verkeerd instart. Dat lijkt te lukken.

Ronnies manager Breghe zit buiten aan een tafel. Ze vertelt over Ali, haar man, die momenteel nogal in de ban is van gezond leven, maar dan wel op zijn Ali B’s, dus zonder terughoudendheid. ‘Hij doet nu overal tweehonderdvijftig push-ups. Echt overal. Zelfs in Talpa-meetings, zelfs in een vakantiepark. Eerst at hij alleen nog maar pokébowls. Toen alleen nog maar pokébowls maar dan zonder de rijst. En nu alleen nog maar van die *prep meals*.’

Ronnie is naar buiten gekomen om te roken, en hoort het verhaal van Breghe aan. Hij zegt: ‘Ja man, hij ziet er goed uit. Ik ben deze week ook weer gaan sporten.’

Breghje: ‘Ken je die prep meals nog? Die heb ik voor jou ook een keer besteld. En die heb ik allemaal kunnen weggoaien.’

Ja, dat weet Ronnie nog wel. ‘Ik zie wel Ali altijd vlees of vis door zijn groenten *choppen*. Dat vind ik wel lastig, nu ik vegetariër ben.’

Breghje: ‘Je kunt ze ook vega eten, hoor. Jij bent wel afgefallen sinds je vega bent.’

Het is een tumultueuze periode, zegt Breghje als Ronnie weer naar binnen is om verder te repeteren. ‘Ronnie wil de plaat er in oktober meteen uit gooien als hij af is. Terwijl je normaal maanden de tijd neemt om dat goed voor te bereiden. Maar het gaat alleen maar om de muziek zelf. Zegt hij. Tegelijk wil hij ook hoge streamingcijfers, al zegt hij zelf van niet. En daar zullen we dan toch een plan voor moeten maken, want Ro is geen socialmediawonder, verre van zelfs. Iemand als Boef hoef ik op dat gebied niks te leren, die weet precies wat hij moet posten, hoe en wanneer. Maar Ronnie is daar helemaal niet mee bezig.’

Binnen bespreken de bandleden en Ronnie met regisseur Titus de veelgevoerde backstagediscussies die ook in de show moeten terugkomen. Die over vragen gaan als ‘Wat zou je doen voor een miljoen’, en dilemma’s als: ‘Bob Marley of Marvin Gaye?’

Breghje: ‘Dat past wel echt bij Ronnie, hij kan heel fel zijn als hij een betoog ergens voor houdt. Het grappige is dat hij dan altijd gaat rondlopen. Ronnie maakt het liefst zijn punt terwijl hij ondertussen honderd meter loopt.’